Ner 184, 185 i 186.

DZIENNIK RZĄDOWY MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

W Krakowie dnia 20 Października 1848 r.

Ner 164 K. P.

OBWIESZCZENIE

o wynagrodzeniu posiadaczy ziemskich Krakowskich za zniesioną na korzyść włościan pańszczyznę i inne daniny.

Na zasadzie reskryptu Ministeryalnego z dnia 18 Kwietnia 1848 i stosownie do Obwieszczenia byłej Kommissyi Nadwornej z dnia 24 t. m. i r. Nro 1181 w Obwodzie Krakowskim wszelkie robocizny pańszczyzniane i inne z dawniejszego stosunku poddańczego wynikłe daniny włościańskie podobnie jak w Galicyi z dniem 15 Maja 1848 r. zniesione zostały za wynagrodzeniem z strony Skarbu publicznego w swoim czasie wymierzyc się mającem. Przytém zastrzeżono, iż istniejące służebności pozostają przez powyższe rozporządzenie nienaruszone i wynagrodzenie za takowe później wymierzonem będzie.

W Galicyi rozporządzenie dopiero rzeczone zostało bliżej rozwiniętem przez później ogłoszcny Najwyższy patent z dnia 17 Kwietnia 1848 r. który wskazuje drogę do zupełnego urządzenia nowych stosunków.

Główniejsze zasady owego dla Galicyi wydanego patentu są następujące:

1) Wszystkie robocizny i inne poddańcze powinności, tak gospodarzy gruntowych jak i chałupników i komorników ustać mają z dniem 15 Maja 1848 r.

2) Dotychczasowe służebności pozostają nienaruszone, atoli obowiązani są poddani, o ile prawa służebności na pańskim gruncie wykonywać zechcą, uiszczać stósowną opłatę, której ustanowienie pozostawia się przedewszystkiem dobrowolnéj umowie poddanych z dziedzicami. Jeżeli ugoda taka do skutku nie przyjdzie, wtedy zapłata w drodze dla spraw poddańczych przepisanéj, z wolnością poszukiwania swego prawa u Władz Sądowych, w rocznéj ilości oznaczoną będzie. Tam zaś, gdzie już teraz czynsz prawnie jest ustanowionym za używanie tego rodzaju służebności, przy tym wymiarze i nadal pozostać należy.

3) Jeżeli gdzie poddani prawo służebności z stósunku poddaństwa wypływające, w skutek podziału dóbr wykonywają na gruntach nie do ich bezpośredniego, ale do obcego państwa należących, służebność ta utrzymuje się w swéj mocy, wszakże poddani są obowiązani czynsz za używanie téjże służebności, podług wymiaru, jaki w ustępie poprzedzającym określonym został płacić do Skarbu publicznego, który ich z powinności urbarialnéj wykupuje.

4) 5) 6) Za to posiadacze dóbr ziemskich uwalniają się poczynając od 15 Maja 1848 od opłaty podatku urbarialnego, od obowiązku dawania poddanym zapomogi i t. d. i zyskują uwolnienie od ciężaru zarządzania i pobierania stałych podatków, niemniéj od wydatków i odpowiedzialności, które z wykonywaniem Władzy Sądowéj Cywilnéj, i z zarządem spraw Policyjnych ściśle są połączone:

7) W tych wszystkich ulżeniach znajdą galicyjscy dóbr właściciele częściowe wynagrodzenie za utratę robocizny i innych danin poddańczych, które przy wymierzeniu wynagrodzenia przez Skarb przyjętego, w jednéj trzeciéj części wartości byłych dotąd powinności policzone być ma.) Dalsze wynagrodzenie obejmuje wartość służebności, których poddani używać na gruncie dworskim mają prawo, o ile te służebności w skutek dobrowolnéj umowy ustaną, lub gdzie takowe nadal pozostaną, w zapłacie, którą poddani, za użytkowanie służebności uiszczać powinni. Za resztę prawnie należących urbarialnych i dominikalnych poborów które pokrytemi nie będą, nastąpi kosztem kraju wynagrodzenie dziedzicom i do poborów urbarialnych upoważnionym, na podstawie wyrachowania wartości, podług cen w prowizorium podatku gruntowego przyjętych, z czego jednak pięć od sta, za koszta i utraty poboru potrąconém będzie.

8) Środki i sposoby pokrycia podług cen urbarialnych wyrachować się mającego wynagrodzenia, które Skarb dziedzicom zapłacić ma, w drodze konstytucyjnéj bliżéj wyjaśnione będą.

9) Dopóki ostateczny wymiar wynagrodzenia, za poprzedniém ścisłém wybadaniem stanu powinności, która jako należytość prawna podług dotychczasowych przepisów uważana być ma, nie nastąpi, właścicielom dóbr ziemskich i tym którzy do poborów urbarialnych są upoważnieni płaconą będzie renta, jako zaliczenie na potrącenie z przyszłéj należytości wynagrodzenia, która podług stanu posiadania jaki był do 15 Maja 1848 wymierzoną będzie, o ile przeciw prawności byłych powinności ze względu na należytość i wielkość uiszczenia nieokaże się uzasadniona przeszkoda.

10) Przepisy pod względem wymiaru rzeczonego zaliczenia, sposobu zaliczenia tegoż i terminów, w których wypłata nastąpić ma, podane będą dodatkowo oddzielnym okólnikiem do powszechnéj wiadomości (to dotąd nienastąpiło).

11) Wynagrodzenie, które płaci Skarb publiczny za ubytek powinności w robociznie, zastępuje pod względem prawnym samą powinność, ulega zatem prawom rzeczowym na samychże dobrach ciążącym.

12) Dla wymiaru wynagrodzenia złożoną będzie we Lwowie Kommissya prowincyjna pod przewodnictwem Gubernatora krajowego.

13) Stronom, któreby ostatecznem ustanowieniem ilości wynagrodzenia uciążonemi się mniemały, pozostawia się wolność domagania się przed Sądem Cywilnym wyższego wynagrodzenia drogą przepisami wskazaną.

Patent ten nie mógł być jednocześnie w Okręgu Krakowskim ogłoszonym i w wykonanie wprowadzonym, albowiem tutaj oddzielny podatek urbarialny nie był zaprowadzony, i inne w §§ 4, 5 i 6 wymienione obowiązki i ciężary miejsca niemiały, a przez uchylenie których, posiadacze ziemscy w Galicyi, częściowe wynagrodzenie, to jest trzecią część wartości dotychczasowych powinności odbierają. Nadto Rząd nie miał wiadomości, ani o naturze służebności, do jakich posiadacze gruntów włościańskich względnie gruntów dworskich prawo mieć mogli, ani o ich wartości, któraby przy wyrachowaniu wynagrodzenia za podstawę wziętą być mogła. Z resztą nie był równie wiadomy stan zniesionych powinności, który jako należytość prawna, według dotychczasowych przepisów uważanym być powinien, ani też cena każdéj szczegółowo

kategoryi tychże powinności w wykaz wchodzić mająca (w Galicyi ceny provisorium podatku gruntowego).

Z tego powodu teraźniejszy Gubernator Najwyższém postanowieniem z dnia 30 Lipca b. r. odebrał zlecenie, aby przedmiot dotyczący wynagrodzenia za zniesioną pańszczyznę i inne poddańcze powinności, tudzież uregulowanie stosunków poddańczych, z przybranemi posiadaczami dóbr prywatnych w Okręgu Krakowskim przygotowawczo zarządził, jak to w obwieszczeniu z dnia 19 Sierpnia b. r. Nro 7 do powszechnéj wiadomości podaném zostało.

Jednocześnie odbywały się na Sejmie Wiedeńskim narady pod względem zniesienia z stósunku poddańczego wynikających powinności w ziemiopłodach, robociznie lub pieniądzach oddawanych, jak niemniéj pod względem rozwiązania pytania, czyli, i w jaki sposób i za które tego rodzaju powinności wynagrodzenie przyznanem być ma. Należało więc oczekiwać na postanowienie w téj mierze Wysokiego Sejmu.

Według patentu z dnia 7 Września b. r. postanowienie to opiewa w § 6 iż za tego rodzaju powinności w robociznie, ziemiopłodach i pieniądzach, które posiadacz gruntu, jako taki, Właścicielowi wsi oddawać jest obowiązany, sprawiedliwe wynagrodzenie ustanowić należy. Lecz § 8 tegoż postanowienia nakazuje utworzenie Kommissyi z deputowanych wszystkich prowincyj złożonej, która pod tym względem projekt do prawa wypracować i Sejmowi przedłożyć ma. Projekt ten między innemi ma obejmować postanowienie o miarze i wysokości należącego się wynagrodzenia.

Jakikolwiek dalszy kierunek przedmiot ten wziąść może, dla przygo-

towania rzeczy tak, aby stanowcza decyzya wydaną być mogła, zawsze będzie potrzebnem wyjaśnienie następujących punktów:

1) Jaki był w dniu 15 Maja 1848 r. stan zniesionych pańszczyzn i innych poddańczych danin, który według dotychczasowych przepisów, tak ze względu na sposób jak i wysokość daniny za należytość prawną uważać należy.

2) Jakie ceny przyjąć wypada za zasadę w projektowaniu wartości co do każdej szczegółowej kategoryi daniny.

3) Do jakich służebności na gruntach dworskich mieli dotąd prawo posiadacze gruntów Włościańskich i w jakiéj wartości należy przyjąć owe służebności, jeżli takowe ustaną, albo jaką opłatę za używanie tychże uiszczać potrzeba — w razie gdy też służebności nadal pozostaną. Gdy w Okręgu tutejszym pod względem dóbr prywatnych, nie znajdują się operata z którychby powyższe kategorye wyczerpnięte być mogły, przeto nie pozostaje inny środek wykazania stanu zniesionéj robocizny i innych danin poddańczych, jak niemniej natury służebności, nad dochodzenie tegoż, a ztąd udowodnienie w drodze urzędowego sprawdzenia, prawności należytości tak pod względem sposobu, jak i wielkości daniny.

Co się tyczy oznaczenia cen za szczegółowe kategorye danin i wartości służebności, takowe najwłaściwiej Kommissyi ze znawców złożonéj, poruczonem być może.

Pod piérwszym względem już była Kommissya Nadworna pod dniem 11 Czerwca b. r. Ner 1520—1690 wydała rozporządzenie, poruczając Urzędowi Cyrkularnemu, aby tenże od Właścicieli wsi, w których jeszcze układów o zamianę robocizny nie ma, indywidualnych

Wykazów powinności względnie na stan w dniu 15 Maja 1848 zażądał i takowe na gruncie przez Kommissarzy Cyrkułowych sprawdzić polecił. Co do dóbr Instytutowych, tudzież dóbr prywatnych, w których już istnieją układy o zamianę robocizny przez Rząd zatwierdzone, dochodzenie stanu posiadania powinności Włościańskich w dniu 15 Maja 1848 r. i wartości tychże mniejszym ulegać może trudnościom, gdyż teraźniejsze powinności mogą być wykazane z układów o nie i tabell powinności; chodziłoby tylko o weryfikacyą tychże z należytym względem na zmiany, jakieby odtąd zajść były mogły.

Rzeczone jednak wykazy powinności czyli tabelle dotąd jeszcze wszystkie złożone nie są, żadne zaś z tychże sprawdzone nie były, bez czego, do zamierzonego użytku posłużyć nie mogą. Zbywa więc na pierwszej podstawie do dalszego postępowania, a prócz tego przedmiot ten z powodu wkrótce nastąpić mającego rozwiązania Urzędu Cyrkularnego, do Rady Administracyjnej przeniesiony będzie.

Z tego powodu jednocześnie wydanem zostaje polecenie do Urzędu Cyrkularnego, aby rozwięzując się, wszystkie Tabelle czyli Wykazy powinności Radzie Administracyjnej odstąpił. Do Rady Administracyjnej należeć będzie zarządzić sprawdzenie tych Tabell na gruncie przez Urzędowe Kommissye i tym końcem Kommissarzy opatrzyć instrukcyami pod względem sposobu postępowania i formy sprawdzania, tudzież roztrząśnienia stosunków między dziedzicami i Włościanami co do budowli, zasiewów, sprzężai i narzędzi rolniczych, końcem doprowadzenia dzieła do możebnej dokładności i pewności. W instrukcyach tych wyraźnie zastrzedz należy, iż do każdej tego rodzaju Kommissyi, wcho-

dzić mają: dziedzic którego to dotyczy, lub jego pełnomocnik, i Urząd Gromadzki.

Tabelle w powyższy sposób sprawdzone, Rada Administracyjna odda Kommissyi z posiadaczy ziemskich okręgowych złożonéj, któréj zadaniem będzie, dochodzić cen powinności co do każdéj szczegółowéj kategoryi, końcem otrzymania podstawy do wykazu wartości, tudzież dochodzić wartości pomienionych służebności, a następnie obrachować wynagrodzenie dla każdego mającego do tego prawo, za dochody na prawie oparte, a które na teraz zniesione zostały — zawsze z należytym względem na patent z dnia 17 Kwietnia 1848 i patent z dnia 7 Września 1848 r., o ile wśród tego Wysoki Sejm Państwa inszego nie wyda postanowienia. Do rzeczonéj Kommissyi zaprosiłem Właścicieli ziemskich w osobach: PP. Wincentego Darowskiego, Pawła Popiela, Feliksa Lewieckiego i Stanisława Borowskiego, a piérwszego na Prezydującego, pozostawiając powyższym Członkom Kommissyi, według swego ocenienia i zachodzących okoliczności, możność przybrania do Kommissyi jeszcze dwóch innych posiadaczy ziemskich.

Nadto na żądanie Kommissyi dodanym będzie do pomocy Urzędnik z Rady Administracyjnéj i drugi znajomość prawa posiadający.

Operat przez Kommissyą przygotowany, taż Radzie Administracyjnéj prześle, która następnie takowy Gubernatorowi do stanowczego wymiaru wynagrodzenia przedstawi.

Dopóki wymiar wynagrodzenia stanowczo nie nastąpi, właściciele ziemscy i do poborów urbarialnych prawo mający, odnośnie do § 9 patentu z dnia 17 Kwietnia 1848 mogliby żądać zaliczeń na rachunek przyszłéj należytości z tytułu wynagrodzenia. Gdy przecież, jak się

to według wyżej wyłuszczonego stanu rzeczy jasno wykazuje, zbywa tu na zasadzie do wymiaru tego rodzaju zaliczeń, przeto takowe jeszcze na teraz miejsca mieć nie mogą. Potrzeba więc inny obmyślić środek, aby posiadacze ziemscy w Okręgu Krakowskim już teraz mogli mieć ulgę podobnie, jak posiadacze Galicyjscy na skutek przepisu § 4 patentu z dnia 17 Kwietnia 1848 już otrzymali ulgę przez zniesienie podatków urbarialnych i t. p. ciężarów. Środkiem tym może być częściowe pomniejszenie podatku ofiary, a to z tego powodu, że takowy opłaca się nie tylko z gruntów, ale i od użytków, które na teraz prawo do nich mający, z powodu zniesionych powinności utracają. Dla tego jednocześnie przedstawia się do Wysokiego Ministeryum Spraw Wewnętrznych wniosek, aby stosownie do różnicy, jaka w przepisie kassowym podatku tego zachodzi, kontrybuenci podatku ofiary 40go i 24go grosza na podstawie lustracyi z roku 1789 opłacanego, takowy poczynając od dnia 15 Maja 1848 do połowy zmniejszony mieli, a co się tyczy kontrybuentów podatku ofiary 20go i 10go grosza, aby to zmniejszenie równie od powyższego terminu nastąpiło w stosunku, w jakim ciż na podstawie wyrachowania w lustracyach z roku 1839, 1840 i 1841 od zniesionych powinności podatek ten uiszczają. Jakie w téj mierze postanowienie wydaném będzie, do powszechnéj wiadomości podaném zostanie.

Kraków dnia 16 Października 1848.

Gubernator Galicyi

WACŁAW ZALESKI.

No 6 D. G. R. M.

RADA MIEJSKA
do Mieszkańców Miasta Krakowa.

Obywatele!

Członkowie Rady Miejskiej wolnym wyborem Waszym do sprawowania zakreślonego im urzędowania powołani, rozpoczynając czynności swoje od zawiadomienia Was Obywatele, że organizując się obecnie w ciało czuwające nad bezpieczeństwem, porządkiem i w ogóle pomyślnością Miasta, chlubni zaufaniem Waszém, szczerą gorliwością pracy i zupełném poświęceniem się dobru ogólnemu, takowe usprawiedliwić i zachować pragną.

Wszakże ważność naszego stanowiska, jakkolwiek należycie pojęta, tylko za wspólném i chętném współdziałaniem Waszém wypełnić się może. Jeżeli z jednéj strony na wstępie czynności naszych wyznać nam miło, że dobro ogółu w wszechstronném jego rozwinięciu, jedyném będzie naszém zadaniem; tak z drugiéj strony, jedność, zgoda i prawe postępowanie, jedynemi są warunkami dopięcia wszystkim nam zarówno pożądanego celu.

Znana powszechnie prawość Obywateli i zacność Ludu Krakowskiego spodziewać się nam każe, że Miasto nasze pokładając ufność w wyborze swoim, wszelkie postanowienia Rady, swą powolnością wspierać i ich wykonanie ułatwiać zechce, w przekonaniu, że pomyślność jego przyczyni się zarazem do pomyślności Ojczyzny całéj.

Kraków dnia 17 Października 1848 r.

Paprocki Vice-Prezes.
Kroebl Sekretarz Jeneralny.

Ner 12444. **OBWIESZCZENIE.**

Odnośnie do Odezwy c. k. Urzędu Cyrkularnego Bocheńskiego z dnia 11 Października r. b. Ner 16358 podaje się do powszechnéj wiadomości, iż w dniu 23 Października 1848 o godzinie 9téj rano w Biórze Magistratualném Podgórskiém odbywać się będzie trzecia i ostatnia licytacya wypuszczenia w dzierżawy na czas od 1 Listopada 1848 do tegoż dnia i miesiąca 1851 r. Propinacyi miejskéj Podgórskiej z zrawem produkowania i wyszynku Wódki, Piwa, Miodu i innych przepalanych trunków. Cena szacunkowa na pierwsze wywołanie w kwocie 3900 fl. k. m. jest ustanowioną. Przystępujący do Licytacyi 10% złożyć winni będą. Inne warunki na miejscu Licytacyi przejrzane być mogą. —

Kraków dnia 17 Października 1848. Hoppe.

Ner 1298 D. K. T.

CENY ZBOŻA

i innych produktów, na targowicy publicznéj w Krakowie w trzech gatunkach praktykowane.

Dnia 16 i 17 Października 1848 r.	1 Gatunek				2 Gatunek				3 Gatunek			
	od		do		od		do		od		do	
	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.
Korzec Pszenicy . . .	—	—	28	—	—	—	25	—	—	—	22	18
„ Żyta	—	—	19	—	—	—	18	—	—	—	16	15
„ Jęczmienia . . .	—	—	15	—	—	—	13	15	—	—	12	—
„ Owsa	—	—	8	—	—	—	7	—	—	—	—	—
„ Grochu	—	—	21	—	—	-	—	—	—	—	—	—
„ Jagieł	—	—	36	—	—	—	33	—	—	—	—	—
„ Rzepaku letniego .	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Rzepaku zimowego .	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Ziemniaków . . .	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	1 Gatunek				2 Gatunek				3 Gatunek			
	od		do		od		do		od		do	
	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.
Centnar Siana	—	—	2	12	—	—	1	24	—	—	1	6
„ Słomy	—	—	1	18	—	—	1	12	—	—	1	6
Masła garniec czystego .	7	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jaj kurzych kopa . . .	—	—	2	15	—	—	—	—	—	—	—	—
Spirytusu garniec z opłatą	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Okowity „ „	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drożdży wanienka z piwa marc.	13	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drożdży wanienka z piwa dublt.	9	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Miarka Fasoli	1	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korzec Cebuli	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Marchwi . . .	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Buraków . . .	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopa Karpieli	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Kapusty	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Porów	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Selerów	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Pietruszki grubéj .	—	—	2	12	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Pietruszki drobnéj .	1	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—

Sporządzono w Biórze C. K. Kommissaryatu Targowego.

Delegowani Obywatele:
Molencki, Beym Ludwik, Niedzielski Józef, Launer Jan.

C. K. Kom. Targowy
W. Dobrzański.
Adjunkt *Pszorn.*